

Nr 95.

Av fru **Eriesson** i Luleå **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Nomadskolor: Avlöningar.*

I statsverkspropositionens åttonde huvudtitel föreslås bl. a. anslag till avlöningar vid nomadskolorna. Därvid meddelas att skolöverstyrelsen efter förhandlingar med vederbörande personalorganisation (Civilförvaltningens personalförbund) föreslagit, att vid nomadskolorna anställda kokerskor och biträden skola inplaceras å den statliga löneplanen och erhålla lön såsom extra-ordinarie befattningshavare. Förslaget avsåg 28 befattningshavare (10 kokerskor och 18 biträden).

I ett av statskontoret i ärendet avgivet yttrande har ämbetsverket, bl. a. med hänvisning till att arbetsvillkoren för liknande personal å det kommunala området äro reglerade genom kollektivavtal, avstyrkt framställningen samt föreslagit att arbetsvillkoren för dessa kokerskor och biträden skola regleras efter i stort sett enahanda principer som vid de kommunala skolhemmen.

Då staten på sin tid övertog dövstumskolornas verksamhet, upptogos förhandlingar mellan skolöverstyrelsen och de anställdas organisation rörande arbetsvillkoren för den vid dessa skolor anställda personalen, vilka överläggningar resulterade i att 1938 på detta område träffades kollektivavtal rörande bl. a. kokerskors och biträdens lönevillkor. Då detta kom till eklestistikdepartementets kännedom, erhöi skolöverstyrelsen meddelande om att det icke var önskvärt att överstyrelsen träffade ytterligare sådana överenskommelser om kollektivavtal, samt att åtgärder borde vidtagas för uppsägning av de träffade avtalen. Något avtal för den jämförbara personalen vid blindskolorna blev av denna anledning icke träffat. En till riksdagen lämnad redogörelse för åtgärder föranledde ingen erinran.

Frågan om anställningsformen m. m. för vård- och ekonomipersonal vid blind- och dövstumsskolorna samt vid försvarsväsendet blev därefter föremål för utredning genom särskilda sakkunniga (1941 års löneutredning för viss ekonomipersonal m. fl.). Denna utredning föreslog, att all denna personal skulle anställas såsom icke-ordinarie tjänstemän, med lön enligt för dessa fastställda bestämmelser, och förslag framlades till komplettering av löneplanen. Beslut fattades därefter av statsmakterna i överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, som genomfördes vid blind- och dövstumskolorna samt vid försvarsväsendet år 1942. Genom tidigare beslut hade tjänstemannaanställning genomförts för ekonomipersonalen vid sinnessjukhusen

samt vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Samma lönebestämmelser som vid blind- och dövstumskolorna blevo senare även genomförda vid skyddshemmen, fångvården och de statliga alkoholistanstalterna.

Anställningsförhållandena för bl. a. ekonomipersonalen blevo sedan föremål för en ny utredning genom 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, som 1946 framlade förslag till enhetliga bestämmelser för all sådan personal. Av 1945 års lönekommitté togs vidare hänsyn till ekonomipersonalens inplacering i löneplanen, för vilket ändamål löneplanen utvidgades nedåt. För närvarande torde också finnas inrättade något över 4 000 befattningar i dessa för den lägre biträdespersonalen avsedda lönegrader.

Samtidigt med att den statliga löneregleringen år 1947 genomfördes, reglerades arbetsvillkoren för enahanda personal i landstingens tjänst genom kollektivavtal, vilket så gott som fullständigt anslöts till vad som samtidigt genomfördes å det statliga området. Liknande avtal träffades även vid flertalet städer, varvid dock i några fall förmånligare lönegradsplaceringar beslötos. I fråga om ekonomipersonal m. fl. kan man sålunda konstatera, att i stort sett fullt likartade arbetsvillkor äro rådande för statligt och kommunalt anställda. Endast ett fåtal hos en del landskommuner anställda ha andra arbetsvillkor fastställda, och till dessa höra då de landskommuner, som statskontoret jämför nomadskolorna med.

Vad angår valet av anställningsform — tjänstemannaanställning eller kollektivavtal — anse vi det böra uppmärksammas, att personalorganisationerna från början påyrkade kollektivavtalsanställning och att statens representanter motsatte sig detta. Valet av anställningsformen såsom tjänstemän har sålunda tillkommit på direkt yrkande från arbetsgivarpartens sida. Denna anställningsform är också numera å det statliga området genomförd i sådan utsträckning, att det endast finnes dessa 28 befattningshavare vid nomadskolorna kvar. Att då för dessa välja en annan anställningsform kan inte vara ändamålsenligt. Starka skäl tala även för att man vid arbetsområden av nomadskolornas art icke bör välja kollektivavtalsformen. Den övriga personalen — lärare och föreståndarinnor — äro tjänstemannaanställda. Nomadskolorna äro i regel belägna i glest bebyggda trakter, vilket torde nödvändiggöra att man vid varje tillfälle, då en arbetskonflikt hotade, bleve nödsakad nedlägga verksamheten. Någon möjlighet att uppehålla verksamheten utan tillgång på kokerskor och biträden finnes nämligen icke å dessa orter.

I det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget har man utgått ifrån de för kokerskor och biträden i statens tjänst normala placeringarna i 6 och 2 lönegraderna. Med hänsyn till att vid en del av nomadskolorna verksamheten icke pågår under hela året, har överstyrelsen emellertid i anslutning till resultatet av de förda förhandlingarna föreslagit en något lägre löne-

gradsplacering vid dessa skolor, varvid i gengäld lön skulle utgå under hela året. Ett annat alternativ hade varit, att man föreslagit den normala placeringen, och att lön endast skulle utgå under den tid arbetet varade. Kostnaderna hade för statsverket ändock blivit ungefär desamma oavsett vilket alternativ som valts. Av olika skäl, bl. a. rent lönetekniska, har emellertid alternativet med den lägre lönegradsplaceringen valts. Det synes oss i detta sammanhang böra uppmärksammas, att det inom skolväsendet finnes betydande grupper, som åtnjuta lön året om, oaktat att något arbete icke utföres under långa ferietider, och att i en del fall detta har medfört någon som helst reducering av lönen. Detta gäller t. ex. skol-sköterskorna.

Vad angår kokerskor och biträden, vilka som ovan framhållits i statlig och kommunal anställning ha en likartad löneställning, så råder det i närvarande tid stor brist å arbetskraft. Det torde bli ogörligt för nomadskolorna, därest de icke beredas möjlighet att avlöna sin personal på samma sätt som andra statliga eller kommunala institutioner, att kunna erhålla den för verksamheten nödvändiga arbetskraften. Den vid nomadskolorna för närvarande sysselsatta arbetskraften kan också vilken dag som helst erhålla anställning vid annan statlig eller kommunal institution, där vakanta tjänster finnas å de flesta ställen. Man har därför anledning förmoda, att Kungl. Maj:t redan från budgetårets ingång kan komma att bliva nödsakad lämna medgivande om anslaget överskridande, därest verksamheten vid nomadskolorna skall kunna upprätthållas. Med hänsyn härtill synes det oss lämpligt, att riksdagen vid sin behandling av frågan om anslag för avlöningar vid nomadskolorna ger anvisning om den väg, som enligt riksdagens uppfattning bör följas, då det gäller reglering av kokerskornas och biträdenas löneförhållanden vid nomadskolorna. I anslutning till denna vår uppfattning hemställa vi,

att riksdagen i samband med anvisandet av anslag för avlöningar vid nomadskolorna uttalar, att denna personals arbetsvillkor böra regleras i så nära anslutning som möjligt till vad som gäller för annan sådan personal inom statsförvaltningen.

Stockholm den 20 januari 1950.

Hildur Ericsson.

Olof W. Wiklund.

Ivar Jansson.

J. O. Gavelin.